

LUNDS
UNIVERSITET

Konst, Kultur och hälsa, 7,5 HP, kvartsfart, ht-2022

LITTERATURLISTA

Konst, kultur och hälsa som ett mångvetenskapligt fält

Jensen, A., "Scenen sættes". I: *Kultur og sundhed. Et mangfoldig felt. Forskning, teori og praksis*. Aarhus: Klim, 2022, s. 22-63.

Detta kapitel ger en introduktion till området kultur och hälsa som ett tvärvetenskapligt område. Både ontologi, epistemologi och paradigm, den biopsykosociala modellen, teoretiska perspektiv, definitioner och begrepp presenteras.

Jensen, A., "Historiske perspektive". I: *Kultur og sundhed. Et mangfoldig felt. Forskning, teori og praksis*. Aarhus: Klim, 2022, s. 64-88.

Kapitlet går igenom olika praxis ur historiska perspektiv samt introducerar det biomedicinska inflytandet och evidenshierarkin.

Jensen, A., "Udfordringer og muligheder i det tværfaglige arbejde i kultur- og sundhedspraksis". I: Anita Jensen (red), *Kultur og sundhed – en antologi*. Århus: Turbine Akademiske, 2017, s. 51–72.

Kapitlet är inriktat på utmaningar och möjligheter inom fältet kultur och hälsa utifrån fältets tvärdisciplinära karaktär, där olika professioner samarbetar.

Jensen, A., "Kultur og sundhed – et mangfoldigt felt. Et essay". *Nordic Journal of Arts, Culture and Health*, vol 4, nr 1, 2022, s. 1 -12: <https://doi.org/10.18261/njach.4.1.3>

Denna text diskuterar sätt att förstå konst- och kulturaktiviteter med hälsofrämjande syfte utifrån huvudkategorier.

Rekommenderad läsning

Bojner Horwitz, E. (red.), "Kulturpaletten. Del 1 av Kulturhälsoboxen". I: Bojner Horwitz, Eva (red.), *Kulturhälsoboxen*, Stockholm, 2014: Gothia Fortbildning.

Denna introduktion till Kulturhälsoboxen presenterar en rad olika aspekter inom fältet kultur och hälsa, från fältets historik samt socioekonomiska infallsvinklar på kultur, till betydelsen av att ha medkänsla med sig själv och andra.

Clift, S. & Camic, P. "Introduction to the field of creative arts, wellbeing and health: Achievements and current challenges". I: Stephen Clift & Paul M. Camic (red.), *Oxford Textbook of Creative Arts, Health, and Wellbeing: International perspectives on practice, policy, and research* (2016). Oxford, UK: Oxford University Press, 2016, s. 3–10.

Denna text ger en översikt över fältet kultur och hälsa med tonvikt på den brittiska kontexten. Clift och Camic är forskare som bidragit till att utveckla evidensbasen för sambandet mellan kultur och hälsa, som underlag för politiska beslut i Storbritannien.

Theorell, T., "Kultur- og sundhedsaktiviteter i Sverige". I: Anita Jensen (red), *Kultur og sundhed – en antologi*. Århus: Turbine Akademiske, 2017, s. 341–357.

Theorell är en svensk läkare och forskare med fokus på musik och hälsa, knuten till Karolinska Institutet och till Kungl. Musikhögskolan i Stockholm. Detta kapitel bygger på Theorells forskning om verksamheter i regional och kommunal regi. Texten behandlar de tre livsfaserna skolålder, arbetsför ålder och ålderdom.

Estetiska upplevelser för hälsa och välbefinnande

Liljefors, Max, *Konst som resurs i vården. En forskningsstudie om hur Region Skånes konstsamling kan tillgängliggöras för patienter, personal och besökare*. Region Skåne, 2022.

Rekommenderad läsning

Gallese, V., "Embodied Simulation. Its Bearing on Aesthetic Experience and the Dialogue Between Neuroscience and the Humanities". *Gestalt Theory*, vol. 41, nr. 2, 2019, s. 113–128.
<https://doi.org/10.2478/gth-2019-0013>

Gallese ger ett neurovetenskapligt perspektiv på estetiska erfarenheter och uppmanar till en dialog mellan neurovetenskapen och humaniora. Gallese var den som upptäckte de så kallade "spegelneuronerna", som vissa menar kan förklara hur konsten uppväcker empati hos betraktaren.

Liljefors, M., "Knowledge worlds apart: Aesthetic experience as an epistemological boundary object". I: Kristofer Hansson & Rachel Irwin (red.), *Movement of Knowledge. Medical humanities perspectives on medicine, science, and experience*. Lund: Nordic Academic Press, 2020, s. 205–232.

Den här artikeln reflekterar kring skillnader i kunskapssyn mellan olika vetenskapliga discipliner som studerar konsten och dess potential inom vård och hälsa, och hur dessa skillnader skapar barriärer för kunskapsutbyte. Texten föreslår sätt att överbygga dessa barriärer.

Seel, M., "Active passivity: On the aesthetic variant of freedom". *Estetika: The Central European Journal of Aesthetics*, vol. 51, nr. 2, 2014, s. 269–81. DOI: <http://doi.org/10.33134/eeja.127>

Seel är en tysk filosof som skrivit många böcker om estetik. För honom är estetiska erfarenheter inte begränsade till konsten utan kan framkallas av alla föremål. I den här artikeln resonerar Seel framför allt om den upplevelse av inre frihet som är del av den estetiska erfarenheten.

Vessel, E. A., Starr, G. G. & Rubin, N., "Art reaches within: Aesthetic experience, the self and the default mode network". *Frontiers in Neuroscience*, vol. 7, nr. 258, 2013, s. 1–9. doi: 10.3389/fnins.2013.00258

Vessel är forskare vid Max Planck-institutet för empirisk estetik i Frankfurt och studerar vad som sker i hjärnan under estetiska upplevelser. I den här artikeln presenterar han en fMRI-studie som visar att starka upplevelser av konst engagerar nätverk i hjärnan som har att göra med en persons självbild och självförståelse.

Litteratur, text och läsning i vård och omsorg

Ohlsson, A., Ingemansson, M., Forslid, T., Grelz, H., Gustafsson, A.W., Järholm, K. och Fischer, M.R. "Book talks among people with chronic non-cancer pain: Literary meaning making in a shared reading group", *Working Papers in Medical Humanities*, vol. 4, nr. 1, 2018, s. 1–22. Lund University Libraries: <http://journals.lub.lu.se/index.php/medhum/index>

I denna rapport presenteras resultat från en pilotstudie för forskningsprojektet SHARP – Shared Reading After Pain Rehabilitation. Projektet studerar en litteratur-och samtalsbaserad interventionsform riktad mot personer som genomgått ett gruppbaserat smärtrehabiliteringsprogram på Skånes universitetssjukhus. Rapporten är metodologiskt inriktad. Dess syfte är att undersöka möjligheten att använda Judith Langers teori om litterärt meningsskapande för att analysera boksamtal i en grupp bestående av personer med kronisk smärta.

Steenberg, M. & Ladegaard, N. "Guidet fælleslæsning: Litterær-æstetisk sundhedsfremme". I Anita Jensen (red.), *Kultur og sundhed: en antologi*. Aarhus: Turbine Akademisk: 2017. s. 175–190.

Denna text handlar om metoden 'at läsa tillsammans'.

Litteratur och empati i en vårdkontext

Bernhardsson, K. "Introduktion". I: Bernhardsson, K, Lundin, I & Stenbeck, E, *Litteratur & läkekonst. Nio seminarier i medicinsk humaniora*. Göteborg: Makadam, 2021, s. 11–41.

I denna introduktion presenteras arbetet med litteratur för läkarstudenter. Den ger en överblick över de principer, val och metoder som ligger bakom arbetet och riktar sig framför allt till den som själv vill arbeta på detta sätt.

Bernhardsson, K. "Akut läge i sjukstugan i Murjevo. Michail Bulgakovs 'Ett bakvänt dop'." I: Bernhardsson, K, Lundin, I & Stenbeck, E, *Litteratur & läkekonst. Nio seminarier i medicinsk humaniora*. Göteborg: Makadam, 2021, s. 42–53.

I detta kapitel ges en djupare inblick i ett enskilt seminarium och hur diskussionerna kring en novell av Bulgakov kan se ut.

Bulgakov, M. "Ett bakvänt dop". I Bulgakov, M, *Morfin & andra noveller*. Stockholm: Modernista, 2018, s. 29–39. (Eller valfri utgåva.)

Detta är den novell av Bulgakov som diskuteras i kapitlet ovan. Läs helst novellen först och kapitlet sedan!

Charon, Rita, Nellie Hermann & Michael J. Devlin. "Close Reading and Creative Writing in Clinical Education: Teaching Attention, Representation, and Affiliation". *Academic Medicine*, vol. 91, nr. 3, 2016, s. 345–350.

I denna korta text diskuteras close reading och creative writing i en utbildningskontext, liksom vad som är målen med arbetet, av flera personer knutna till Narrative Medicine på Columbia i New York, bland annat nestorn Rita Charon.

Pettersson, C. "Vad är biblioterapi?". I: Pettersson, C, *Biblioterapi. Hälsofrämjande läsning i teori och praktik*. Stockholm: Appell förlag, 2020, s. 21–34.

I detta kapitel introduceras kortfattat biblioterapi och dess olika grenar.

Rekommenderad

Charon. R, Das Gupta, S., Hermann, N., Irvine, C., Marcus E.R, Colón, E. R., Spencer; D. & Spiegel. M. *The Principles and Practice of Narrative Medicine*. Oxford: Oxford University Press, 2017.

Denna bok fördjupar arbetet med Narrative Medicine och diskuterar i olika kapitel både mål och metoder i arbetet.

Palm, A. "Att tolka texten", i *Litteraturvetenskap. En inledning*. Lund: Studentlitteratur, 2002, s. 189–203.

Denna text ger en principiell överblick över texttolkning.

Musik och hälsa

Bonde, L.O och Theorell, T., "Introduction". I: Bonde, L. O. & Theorell, T. (red), *Music and Public Health - A Nordic perspective*. New York, 2018: Springer Publishing, s. 1–12.

Denna introduktion ger en översikt över den nordiska utvecklingen inom forskning om musik och folkhälsa.

Stensæth, K., "Music as Participation! Exploring Music's Potential to Avoid Isolation and Promote Health". I: Bonde, L. O. & Theorell, T. (red), *Music and Public Health - A Nordic perspective*. New York, 2018: Springer Publishing, s.129–147.

Detta kapitel diskuterar hur musikerapi kan bidra till folkhälsan genom att främja delaktighet och motverka social isolering och ensamhet.

Wrangsjö, B., & Trondalen, G. Barn, musik och hälsa. Om självutveckling och känslöhantering. *Skriftserie fra Senter for musikk og helse*. Antologi nr. 5, 2012. Norges Musikkhøgskole, s. 3–28. <http://hdl.handle.net/11250/172375>

Via korta genomgångar av utvecklingspsykologi, musikpsykologi och stressforskning ger texten inblick i hur barn och vuxna erfara musik och hur musik kan användas som och i terapi och därmed ha ett hälsobringande syfte. Begreppen musik och hälsa definieras.

Rekommenderad

Theorell, T., "How Does Music Translate Itself Biologically in a Public Health Context?" I: Bonde, L. O. & Theorell, T. (red), *Music and Public Health - A Nordic perspective*. New York, 2018: Springer Publishing, s. 71–84.

Kapitlet beskriver hur empirisk forskning inom musikbiologi kastar ljus över musikens betydning för folkhälsan

Jacobsen, S.L., Lund, H. N och Bertelsen, L.R., "Music as an Integral Part of Culture on Prescription". I: Bonde, L. O. & Theorell, T. (red), *Music and Public Health - A Nordic perspective*. New York, 2018: Springer Publishing, s. 201–214.

Detta kapitel studerar hur musiklyssning kan användas medvetet av personer som lider av stress, ångest och depression. Kapitlet ger också en översikt över musik- och hälsofältet i Norden.

Jensen, A., "En systematisk gennemgang af den internationale litteratur om Kultur og Sundhed Værdien af kunst- og kulturaktiviteter som kliniske, terapeutiske og rammesatte tiltag". DK: Aalborg Universitet, 2017.

https://www.musikterapi.aau.dk/digitalAssets/290/290869_review_anita_25maj_finalversion_1.pdf

Detta är en internationell litteraturöversikt över kultur och hälsa-fältet.

Snowdon, C.T. Zimmermann, E. & Eckart Altenmüller, E. Music evolution and neuroscience. In: E. Altenmüller, S. Finger & F Boller (eds). *Progress in Brain Research*, vol. 217, Amsterdam: Elsevier, 2015, s. 17-34. <https://doi.org/10.1016/bs.pbr.2014.11.019>

Detta kapitel belyser hur musiken kan ha utvecklats i ett evolutionärt perspektiv, härunder paralleller till människan språkutveckling och undersöker huruvida musik kan sägas ha adaptiva funktioner.

Haslbeck, F.B., Bassler, D. Clinical Practice Protocol of Creative Music Therapy for Preterm Infants and Their Parents in the Neonatal Intensive Care Unit. *J. Vis. Exp.* (155), e60412, [Clinical Practice Protocol of Creative Music Therapy for Preterm Infants and Their Parents in the Neonatal Intensive Care Unit | Protocol \(jove.com\)](https://doi.org/10.1002/jove.55000)

En inblick i, användning av musikterapi inom neonatalvården. Videoexempel, case genomgång mm.

Kultur på Recept

Jensen, A. Kultur på Recept (KuR) – en social henvisning/ordinering. I: *Kultur og Sundhed. Et mangfoldigt felt. Forskning, teori og praksis*. Aarhus, 2022: Klim. s. 172-203.

Jensen A, Stickle T, Torrissen W och Stigmar, K. Arts on prescription in Scandinavia: a review of current practice and future possibilities. *Perspectives in Public Health*, vol. 137 no. 5. 2017, s. 268–74. <https://doi.org/10.1177/1757913916676853>

Drinkwater C, Wildman J, Moffatt S. Social prescribing. *BMJ*, vol. 364, no.1285. 2019. <https://doi.org/10.1136/bmj.11285>

Holt, N. J. Tracking momentary experience in the evaluation of arts-on prescription services: using mood changes during art workshops to predict global wellbeing change. *Perspectives in Public Health*, vol. 140, no. 5, 2020, s 270–276. <https://doi.org/10.1177/1757913920913060>

Rekommenderad

Jensen A. Culture Vitamins – An Arts on Prescription project in Denmark. *Perspectives in Public Health.*, vol.139, nr. 3, 2019. s. 131–6. DOI: [10.1177/1757913919836145](https://doi.org/10.1177/1757913919836145)

Denna artikel undersöker och utvärderar de potentiella fördelarna med mental hälsa för deltagarna i ett 10 veckors KuR-projekt

Chatterjee, H.J., Camic, P.M., Lockyer, B. & Thomson L.J.M. Non-clinical community interventions: a systematised review of social prescribing schemes. *Arts Health*, vol 10, nr. 2, 2018, s.97–123. <https://doi.org/10.1080/17533015.2017.1334002>

Granskning fokuserade på utvärdering av sociala förskrivningssystem i Storbritannien publicerade i fackgranskade tidskrifter och rapporter. System, inklusive konst, böcker, utbildning och träning "på recept" hänvisar patienter till gemenskapskällor för icke-klinisk intervention.

Jensen, A. Arts on prescription (AoP) in primary healthcare in Sweden. *Perspectives in Public Health*, vol.142, nr.2, 2022. DOI: [10.1177/17579139211072772](https://doi.org/10.1177/17579139211072772)

Denna artikel uppsummerar hur Primärvården i Region Skåne jobbar med KuR.

Dans och rörelse

Bojner Horwitz, E. (red.), ”Del 2 Dansboken” och ”Del 6 Musikboken”. I: Bojner Horwitz, Eva (red.), *Kulturhälsoboxen*. Stockholm, 2014: Gothia Fortbildning.

Dessa två delar av Kulturhälsoboxen presenterar dansen och musiken som hälsofrämjande aktiviteter ur ett historiskt, estetiskt, terapeutiskt och medicinskt perspektiv.

Rekommenderad läsning

Alpert, P.E. The health Benefits of Dance. *Home Health Care Management & Practice*. vol 23, no. 2 2011, s. 155–157. [The Health Benefits of Dance \(sagepub.com\)](https://doi.org/10.1177/1078220210382202)

Förslag till annan litteratur inom kultur- och hälsofältet

- *Arts & Health: An International Journal for Research, Policy and Practice*: [Arts & Health information \(tandfonline.com\)](https://doi.org/10.1177/1753301517700000)
- Bojner Horwitz, Eva, Hogstedt, Christer, Wistén, Pelle och Theorell, Töres (red.), *Kultur och folkhälsa – antologi om forskning och praktik*. Stockholm: Tolvnitton Förlag, 2015.
- Clift, Stephen & Camic, Paul M. (red.), *Oxford Textbook of Creative Arts, Health, and Wellbeing: International perspectives on practice, policy, and research* (2016). Oxford, UK: Oxford University Press, 2016.

- Daykin, Norma, *Arts Health and well-being. A critical perspective on research, policy and practice*. Abingdon, UK, och New York, US: Routledge 2020.
- Fancourt, Daisy & Saoirse Finn, *What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review*. Health Evidence Network synthesis report 67, WHO, 2019.
[WHO/Europe | Publications - What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review \(2019\)](#)
- Jensen, Anita (red), *Kultur og sundhed – en antologi*. Århus: Turbine Akademiske, 2017.
- Jensen, Anita. *Kultur og Sundhed. Et mangfoldigt felt. Forskning, teori og praksis*. Aarhus: Klum, 2022.
- *Nordic Journal of Arts, Culture and Health* (open access journal):
https://www.idunn.no/nordic_journal_of_arts_culture_and_health
- Sigurdson, Ola och Sjölander, Annica (red.), *Kultur och hälsa i praktiken*. Göteborgs Universitet, 2016.
- Sigurdson, Ola (red.). *Ett vidgat perspektiv*. Göteborg Universitet, 2014.